

ÅRSMELDING

2023

Krisesentersekretariatet

Innhold

Innledning fra styret.....	3
Politikk.....	5
Høringer, innspill, konferanser og politisk representasjon.....	5
Informasjonsarbeid og utadrettet arbeid	7
Krisesentersekretariatet i media.....	7
Sosiale medier.....	8
Nettsiden.....	9
Nyhetsbrev.....	9
Utvalg, allianser og nettverk	9
Nordiske kvinner mot vold.....	10
Prosjekter og tiltak i Krisesentersekretariatet	11
Tiltak.....	11
VO- linjen.....	11
ROSA.....	14
Prosjekter	17
Taushet tar liv	18
Se sammenhengen.....	18
Sommeraksjonen 2023	19
Juleaksjonen 2023.....	19
Anes Romania	19
Manreport-IPV Avvergeplikt i møte med partnervold.....	20
Organisasjon	20
Årsmøte og fagdag 2023.....	20
Styret.....	21
Fagetisk råd.....	22
Valgkomiteen	23
Medlemmer i Krisesentersekretariatet 2023.....	23
Om medlemmene og medlemsarbeid	24
Sekretariat.....	25
Økonomi.....	25
Oppsummering fra daglig leder	27

Innledning fra styret

Denne årsmeldingen gir en oversikt over Kriesesentersekretariatets (KSS) virksomhet i 2023.

Organisasjonen har også dette året hatt stort fokus på medlemspleie, og daglig leder og andre ansatte i KSS har besøkt flere kriesesenter.

I 2023 ble medlemskontingenten halvert som vedtatt på Årsmøtet i 2022, dette som følge av at KSS kom med på Statsbudsjettet. I tillegg ble det generert ut prosjekttilskudd for kr 6 900 000,- til kriesesentrene. Deler av dette kun til medlemssentre, som for eksempel til prosjektet «KjøkkenKultur – Mat for Mestring».

KSS fortsatte jobben opp mot myndighetene og deltok blant annet på innspillsmøte mellom myndighetene og sivilt samfunn om FN's anbefalinger på temaet - vold mot kvinner. Det er gitt innspill til «Opptappingsplanen», sendt høringsvar på «Justis- og beredskapsdepartementets høring – Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten», og på «Helse- og omsorgsdepartementets høring – NOU 2023 Den store forskjellen (Kvinnehelseutvalget)». Daglig leder har også sittet i referansegruppa til «Voldtekstutvalget».

Høsten 2023 besøkte styret LOKK – Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, og Kvindehemmet i København. Styret anser det som nyttig og viktig å besøke og ha kontakt med tilsvarende organisasjoner og kriesesentre i andre land for å utveksle erfaringer, og se hvordan andre løser sine utfordringer/oppgaver.

I februar presenterte Nasjonalt kunnskapssenter mot vold og traumatisk stress (NKVTS) den andre nasjonale omfangsstudien om vold og seksuelle overgrep i den voksne befolkningen i Norge. Funnene fra denne undersøkelsen viser at vold og overgrep fremdeles er et alvorlig samfunnsproblem i Norge. Omfanget er høyt i befolkningen, og kvinner er særlig utsatt for alvorlig vold i nære relasjoner og seksuell vold.

Kvinnehelseutvalget overleverte i mars rapporten «Den store forskjellen - Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse» til Helse- og omsorgs departementet. Utvalget fremmer 75 tiltak som det anbefales at regjeringen følger opp for å heve statusen til og forståelsen for kvinnehelse og kjønnsperspektiver i helse. Blant annet anbefales det økt forskning på helsekonsekvenser av vold mot kvinner i tilknytning til samlivsbrudd.

Vold i nære relasjoner og vold mot kvinner er alvorlig kriminalitet med store konsekvenser for de som utsettes og som lever med volden. I mars kom Menon Economics med en ny samfunnsøkonomisk analyse av kostnadene ved vold i nære relasjoner, og denne viste at vold i nære relasjoner kostet samfunnet nærmere 92,7 millioner kroner i 2021.

Helt på tampen av året ble «Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) «Trygghet for alle» lagt frem. “Trygghet for alle” består av 100 tiltak i arbeidet mot vold i nære relasjoner. De er få tiltak knyttet til kriesesentrene og ingen av tiltakene under forebygging er rettet mot kriesesenter. Dette er ikke holdbart!

Sammenlignet med tidligere år var økning i antall opphold og dagbesøk ved kriesesentrene betydelig i 2023. Ukrainske flyktninger i kommunene har påvirket pågangen ved kriesesentrene også i 2023, uten at myndighetene har styrket kriesesentrenes økonomi med tanke på dette. Vi venter også fortsatt på etableringen av et kriesesentertilbud i Finnmark til den samiske befolkningen.

Styret ønsker å takke alle ansatte, medlemmer, samarbeidspartnere og økonomiske bidragsyttere som har muliggjort Kriresentersekretariatets arbeid også i 2023.

Styret i Kriresentersekretariatet

Politikk

Krisesentersekretariatet er en uavhengig paraplyorganisasjon for krisesentre i Norge som arbeider for en fremtid uten vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, og for å styrke tilbudet av krisesentre. Vår visjon er at alle som opplever vold i nære relasjoner skal få oppfylt sin rett til den hjelpen de har behov for. Krisesentersekretariatet er en idealistisk medlemsorganisasjon som skal styrke krisesentrenes arbeid utad, samt øke samarbeidet internt. Vårt politiske arbeid har som formål å avdekke mishandlingsproblematikkens karakter og omfang, øke press mot ansvarlige myndigheter og arbeide for reell likestilling i samfunnet.

I perioden har vi fulgt politikktutviklingen gjennom høringsinnspill, deltakelser på konferanser, politiske møter og øvrige henvendelser.

Høringer, innspill, konferanser og politisk representasjon

Dato	Hvor	Tema
6.1.2023	Planleggingsmøte før innspillsmøte med Justisdepartementet – med en rekke organisasjoner	FNs oppfølging av vold mot kvinner
17.1.2023	Høringsinnspill til Kommunal- og forvaltningskomiteen	Representantforslag om reversering av botidskrav
17.1.2023	Deltakelse på innspillsmøte mellom myndighetene og sivilsamfunn – med statssekretær Geir Indrefjord, Justisdepartementet	FNs anbefalinger på tema – vold mot kvinner
24.1.2023	Deltakelse på informasjons- og innspillsmøte om FN's kvinnekommisjon (CSW) 2023 med kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen, sammen med en rekke organisasjoner fra sivilsamfunnet	Digital vold mot kvinner
30.1.2023	Samarbeidsmøte med Redd Barna	Mulige samarbeid mellom KSS og Redd Barna
1.2.2023	Møte med LOKK (Landsorganisation af Kvindekrisecentre)	Omvendt voldsalarm
2.2.2023	Deltakelse på frokostmøte: FN's høring av Norge om diskriminering av kvinner - med Kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen, i regi av Likestillings- og diskrimineringsombudet og Norges institusjon for menneskerettigheter	Hva bekymrer mest og hva haster angående vold mot kvinner?
2.2.2023	Deltakelse på Nasjonal likestillingskonferanse i regi av Kultur- og likestillingsdepartementet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	Penger, makt og kjønn Økonomisk selvstendighet og økonomisk likestilling
7.-8.2.2023	Deltakelse på Forum Jämställdhet i Malmö og paneldeltaker på Unizons arrangement	Likestilling Krisesentertilbudet i de nordiske landene
27.2.2023	Møte mellom Norges kvinnelobby og Kultur- og likestillingsdepartementet	Finansiering av lobbyen og kvinneorganisasjoner
28.2.2023	Deltakelse på lansering av NKVTS omfangsstudie	Omfang av vold og overgrep i Norge

1.3.2023	Deltakelse på lansering av Menon Economics rapport	Samfunnsøkonomiske kostnader av vold i nære relasjoner for 2021
8.3.2023	Appell på Kvinnedagsfest i regi av Kvinnefronten og Kvinnegruppa Ottar	Menns vold mot kvinner
28.3.2023	Deltatt på innspillmøte til opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner i regi av Justis- og beredskapsdepartementet	Styrkning av lavterskel hjelpetilbud og en rekke andre temaer
13.4.2023	Høringsinnspill til Justis- og beredskapsdepartementet	Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten
13.4.2023	Møte i referansegruppen til Voldtekstutvalget	Innspill til utvalgets arbeid
14.4.2023	Skriftlig innspill til opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner	Styrkning av lavterskel hjelpetilbud og en rekke andre temaer
18.4.2023	Deltakelse på konferanse i regi av Justis- og beredskapsdepartementet og RVTS Øst	Samarbeid og samordning i arbeidet mot vold i nære relasjoner
18.4.2023	Deltakelse på temamøte og årsmøte for Norges kvinnelobby	Kvinnehelse og samtykkelov
19.4.2023	Skriftlig innspill til voldtekstutvalget	Innspill til utvalgets arbeid
21.4.2023	Innspill til Familie- og kulturkomiteens behandling av SVs representantforslag	Krisesentertilbud for kvinner i aktiv rus
16.5.2023	Møte med Justis- og beredskapsdepartementet v. Jan Austad	Organisering av menneskehandelfeltet og finansiering av ROSA
24.5.2023	Møte med Norges institusjon for menneskerettigheter sammen med Oslo krisesenter og Kompetansesenter for vold i nære relasjoner	Minoritetskvinnens rett til vern mot vold
5.6.2023	Deltakelse og innlegg på Høyres seminar på Stortinget	Overgrep og vold i nære relasjoner
14.6.2023	Møte med Agenda Rådgiving	Arendalsuka 2023
23.6.2023	Deltakelse på Den Amerikanske Ambassadens markering av 4.juli	Nettverksbygging
29.6.2023	Høringsinnspill om NOU 2023:5 Den store forskjellen til Helse- og omsorgsdepartementet	Kvinnehelse
16.8.2022	Medarrangør av og deltaker i panelsamtale i regi av Rød knapp – Stopp vold mot kvinner	«Hva er status for kampen mot vold mot kvinner» Rød knapp 10 år
21.8.2023	Møte i referansegruppen til Voldtekstutvalget	Innspill til utvalgets arbeid
11.-12.9.2023	Arrangerte ROSA-konferansen	Menneskehandel
14.9.2023	Arbeidsgruppemøte i regi av FOKUS om 16-dagers aksjonen	Digital vold mot kvinner
19.9.2023	Møte med Den amerikanske ambassaden	Krisesentersekretariatets arbeid

12.10.2023	Arbeidsgruppemøte i regi av FOKUS om 16-dagers aksjonen	Digital vold mot kvinner
18.10.2023	Møte med kvinneorganisasjoner i regi av Likestillings- og diskrimineringsombudet	Committee on the Elimination of Discrimination against Women
23.10.2023	Planleggingsmøte for arrangement 25. november, i regi av Norges kvinnelobby	Vold mot kvinner
24.10.2023	Samarbeidsmøte med Norske Kvinners Sanitetsforening	Samarbeid om arbeidet mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner
25.-26.10.2023	Deltakelse på Krisesenterkonferansen	Barn på krisesenter
26.10.2022	Muntlig høring i Stortingets Justiskomite	Statsbudsjettet
9.11.2022	Arbeidsgruppemøte i regi av FOKUS om 16-dagers aksjonen	Digital vold mot kvinner
10.11.2022	Deltakelse på konferanse i regi av Likestillingssenteret KUN og Likestillings- og diskrimineringsombudet	Stalking
24.11.2023	Deltakelse i panelsamtale på Hersleb videregående skole	Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold
25.11.2023	Medarrangør markering og fakkeltog i regi av Norges kvinnelobby og en rekke kvinneorganisasjoner og kvinnettverk i Oslo	Stopp menns vold mot kvinner!
25.11.2023	Medarrangør av filmvisning og panelsamtale i regi av Rød knapp. Visning av Deeyah Khans «Raseri bak lukkede dører» med påfølgende samtale med filmskaper og panelsamtale.	Forebygge vold og overgrep – et blick på utøveren
29.11.2023	Møte i referansegruppen til Voldtekstutvalget	Status for utvalgets rapport

Informasjonsarbeid og utadrettet arbeid

Vårt mediearbeid er helt sentralt for vår virksomhet, både for å synliggjøre og tydeliggjøre de utfordringer våre medlemmer står overfor og for sekretariatet som sådan.

Krisesentersekretariatet i media

Tallene under, for hvor ofte Krisesentersekretariatet er nevnt i media, er hentet fra Retrievers søkebase Atekst, for perioden 01.01.2023 – 31.12.2023.

Totalt antall treff: 57 (2022: 106)

Treff i nettaviser/ nettsted: 49 (2022: 79)

Treff i papiraviser: 8 (2022: 36)

Vi har flest treff i kategorien sosiale forhold 7.

Krisesentersekretariatet har flest treff for papirartikler i Brønnøysundsavis. For nettkilder er det Barne- og familiedepartementet, Stortingets Saker og Publikasjoner samt Justis- og

beredskapsdepartementet som gir flest treff. Når det gjelder lokalmedier gir det treff i 13 medier for Oslo. Det var mest omtale i november med 13 saker, nest best i januar med 9 og juni med 7 artikler.

Her er et lite utvalg av årets medieoppslag:

- **Europarådet kritiserer det norske krisesentertilbudet/KSS – NRK Nyheter**
- **Rekordstor pågang på krisesentre/KSS – NRK Hordaland**
- **Veldig bekymret/ROSA – Dagbladet**
- **Har avdekket flere tilfeller av menneskehandel i Kristiansand/ROSA – Fædrelandsvennen**
- **Kraftig økning i vold i nære relasjoner bekymrer/KSS – NRK**
- **Når skal vi handle, hvis ikke nå?/VO-linjen – Dagsavisen**
- **Noen tenker at norske kvinner og menn er helt likestilt. Virkeligheten er en annen/KSS – Nettavisen**
- **Fra tvang til straff/ROSA – Journalen**
- **Sissel og Øyvind reiste seg sammen/KSS – Moss Avis**
- **Fagleder tror krisesentre utenfor regionen vil bli mindre brukt/KSS – Brønnøysunds Avis**

Sosiale medier

Krisesentersekretariatet er på plattformene Facebook, Instagram og Youtube. I 2023 har vi også tidvis vært aktive på LinkedIn. Vi har hatt Facebook som vår hovedkanal, men samtidig vektlagt å ha flere publiseringer på Instagram enn tidligere. I 2023 hadde vi 6900 (6,9k) følgere på Facebook og 1300 (1,3K) på Instagram.

Tall fra Facebook:

- Antall innlegg publisert: 84
- Antall besøk på siden: 7256 (+14% fra 2022)
- Innholdssamhandlinger (likes, kommentarer, delinger): 7700 (+10% fra 2022)
- Rekkevidde: 132 300 (-27% fra 2022)
- Antall lenkeklikk: 1500 (1,5k) som er 14% mer enn i 2022

Innlegget med størst rekkevidde er: «Viktig info til personer utsatt for vold og kontroll». Publisert 13. juni, med rekkevidden 36 823. (I 2022 nådde innlegget med størst rekkevidde 29 354.) Det er også det mest delte (77 ganger).

Tall fra Instagram:

- Antall publiserte innlegg: 68
- Antall publiserte historier: 200
- Antall besøk på profilen: 2878 (+90% fra 2022)
- Rekkevidde: 31 600 (+380% fra 2022)
- Antall lenkeklikk: 138 (+100% fra 2022)

Innlegget med størst rekkevidde er: «Visste du at det er kommunen sitt ansvar å sørge for oppfølging av voldsutsatte?» Publisert 18. august, med rekkevidden 5826. Innlegget som har flest delinger (143) er det samme som har flest delinger på Facebook.

Tall fra Youtube:

Krisesentersekretariatets egen youtubekanal ble opprettet høsten 2021, i forbindelse med ferdigstillelsen av animasjonsfilmen «Vold i nære relasjoner – finn hjelp!». Kanalen har også

opplastede filmer fra foredrag i vår regi, som henholdsvis fra årsmøtets fagdager og Fagkonferansen i 2022. Animasjonsfilmen fra 2021 er den mest sette videoen – totalt 884 avspillinger, hvorav 244 av dem fant sted i 2023.

Tall fra LinkedIn:

Vi har 144 følgere på LinkedIn-siden vår, 25 nye i forhold til året før. Fem innlegg har vært publisert, der innlegget om nyansatt leder i ROSA 1. november har flest eksponeringer (273) og klikk (12).

Nettsiden

Krisesentersekretariatets nye nettside ble lansert 3. januar 2023. Nettsiden har kontinuerlig blitt oppdatert gjennom året.

Nyhetsfeedens hovedoppdrag har vært om omfangsstudien til NKVTS om vold og overgrep, utredningen til Menon Economics om de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vold i nære relasjoner, daglig lederes appell 8. mars, høringsvar til Justis om Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten, Æresprisen til Inger-Lise W. Larsen, Rettighetsprisen til Margunn Bjørnholt, kronikk om likestillingslandet Norge, krisesenterstatistikken 2023, kritisk innlegg om retthjelpsutvalgets forslag om å oppheve retten til rettshjelp for å vurdere om man ønsker å anmelde blant annet vold i nære relasjoner, voldtekt og menneskehandel, resolusjonen «Endre rammebetingelser nå!», oppfordring om valg mot vold - i forbindelse med valget, kommentar til regjeringens Opptrappingsplan mot vold mot barn og vold i nære relasjoner.

I løpet av året ble nettsiden videreutviklet slik at vi kunne tilby krisesentrene å ha sine stillingsannonser der.

Nettsiden hadde i 2023 tilnærmet 18 000 unike besøkende. September var den mest besøkte måneden, juni den nest mest besøkte – tett fulgt av august måned. Den mest besøkte siden er «finn ditt krisesenter», deretter følger selve hovedsiden. På tredjeplass er siden for «kontakt» og på delt fjerdeplass finner vi «tall og statistikk» og «stilling ledig».

Nyhetsbrev

Det har blitt sendt ut ni nyhetsbrev til medlemmene i løpet av 2023. Her har vi informert om vårt politiske arbeid, arrangementer, organisasjonsarbeid, tilskuddsordninger, prosjekter, forskning, samt nytt fra ROSA og VO-linjen.

Utvalg, allianser og nettverk

Utvalgene Krisesentersekretariatet sitter i er viktig for oss. Det er sentralt for organisasjonen å være tilknyttet et stort faglig nettverk som gir oss breddekompetanse og hvor organisasjonen tilfører perspektiver på vegne av våre medlemmer.

Navn	Øvrige deltakere	Antall møter
Referansegruppe krisesenterstatistikk	Bufdir, Oslo krisesenter, Stiftelsen Vestfold Krisesenter, Romerike Krisesenter, NKVTS og Sentio	2

Referansegruppe om samfunnsøkonomiske kostnader knyttet til vold i nære relasjoner	NOVA, NKVTS, RVTS Øst, SIFER, Alternativ til vold, Helsedirektoratet, NAV, Bufdir	1
Referansegruppe til forskningsprosjekt om foreldrestøttende tiltak på krisesenter	Nordlandsforskning leder prosjektet på oppdrag fra Bufdir Krisesenteret i Salten Krisesenter for Bergen og omegn	2

Navn	Partnere	Tilskuddsyter	Antall møter
Rød knapp alliansen	Reform, Norske Kvinners Sanitetsforening, Den norske kirke, JURK, Islamsk råd, VAKE og Virke	Sekretariatet for Konfliktrådet	18
Samtykkealliansen	Amnesty, JURK, Seksualpolitisk nettverk for ungdom, Norske kvinners sanitetsforening, DIXI	Ingen	
FOKUS	Over 50 medlemsorganisasjoner	Norad, Kulturdepartementet, Grieg Foundation, Norges Juristforbund og Fagforbundet	1
Norges kvinnelobby	Internasjonal kvinneliga for fred og frihet, JURK, Kvinnefronten, Kvinnegruppa Ottar, Kvinneuniversitetet i Norden, Norsk kvinnesaksforening, Norske Kvinners Sanitetsforening, Samisk kvinneforum	Oslo kommune Kultur- og likestillingsdep.	5

Nordiske kvinner mot vold

Krisesentersekretariatet er med i Nordiske kvinner mot vold (NKMV). NKMV er et feministisk nettverk bestående av representanter fra krisesentrene og frivillige organisasjoner som jobber for voldsutsatte og deres barn i Norden. Norge, Sverige, Danmark, Finland, Island, Grønland og Færøyene er med i nettverket.

NKMVs årlige konferanse skulle arrangeres av Grønland i 2023. Tidlig på året gav de beskjed om at de ikke hadde mulighet til å gjøre dette. Sverige overtok ansvaret på våren med tanke om å holde på datoene for konferansen i september. Dette lyktes de ikke med, og det endte med at det ikke ble arrangert noen konferanse i 2023.

I desember hadde referansegruppen et fysisk møte i København. Ett av temaene som ble diskutert var fremvekst av private aktører i krisesenterdrift. I tillegg var kvalitetskontroll og lovregulering tema på møtet. Sverige har ansvar for å arrangere NKMVs konferanse i 2024, men tema og dato ble ikke fastsatt.

Prosjekter og tiltak i Krisesentersekretariatet

KSS har i perioden administrert 7 prosjekter og 2 tiltak.

Tiltak

Våre faste tiltak er finansiert av Justis- og beredskapsdepartementet (ROSA) og Barne- og familiedepartementet (VO-linjen). Begge har egne ansatte og fører regnskap og årsrapport separat fra Krisesentersekretariatet. Daglig leder i Krisesentersekretariatet har personalansvar for de ansatte i ROSA og i VO-linjen. Tiltakene avsetter en økonomisk administrasjonsandel til Krisesentersekretariatet.

VO- linjen

Vold- og overgrepslinjen (VO-linjen) er Norges første nasjonale hjelpelinje for personer som opplever vold eller overgrep i nære relasjoner. Tjenesten er også for pårørende, nettverk og hjelpeapparatet som kommer i kontakt med personer som opplever vold eller overgrep.

VO-linjen tilbyr støtte, råd og veiledning via telefon og chat. Telefonlinjen 116 006 åpnet i oktober 2019 og er døgnåpen, gratis og anonym. I april 2021 ble chattelinjen lansert, som også er anonym og gratis, med åpningstider alle hverdager fra kl. 09.00 til 20.00.

Henvendelser

I 2023 mottok VO-linjen totalt 4279 henvendelser, 2679 via telefon og 1600 via chat.

Hvem ringte inn? 71% voldsutsatte, 14% pårørende og 1% hjelpeapparat. Hvem skrev inn? 76% voldsutsatte, 11% pårørende og 1% hjelpeapparat. På telefon var 81% kvinner og 17% menn. På chat var 83% kvinner, 9% menn og 2% med annen kjønnsidentitet.

Første kontakt med hjelpeapparatet? 20% ja på telefon og 24% ja på chat. Pågående vold? 44% ja på telefon og 46% ja på chat. For både telefon og chat er følgende voldsformer de tre største kategoriene: Fysisk (og psykisk), psykisk og seksuell.

På telefon ble det i størst grad henvist til krisesenter, politi, støttesenter for kriminalitetsutsatte, psykologbistand og fastlege. På chat ble det også i størst grad henvist til nevnte hjelpetiltak, i tillegg til Nok. - senter for incest og seksuelle overgrep og overgrepsmottaket. Henvendelser som gjelder seksuelle overgrep i barndommen og andre former for seksuell vold, mottas i størst grad via chat. På chat er 22% av samtalene registrert under seksuell vold (enten som enkeltstående voldsform, eller i kombinasjon med andre former for vold), til sammenligning er andelen på telefon 17%.

Organisering og drift

Vold- og overgrepslinjen driftes av Krisesentersekretariatet og Oslo Krisesenter og Kompetansesenter for vold i nære relasjoner.

Drift av VO-linjen ved Krisesentersekretariatet har siden våren 2021 tilsvart tre årsverk. Uforutsette hendelser som sykdom, berørende to av årsverkene, oppsto i 2023. Gitt omstendighetene gikk alle gjenværende ressurser til å håndtere innkommende henvendelser. Oslo Krisesenter betjente også henvendelser utover avtalen i denne perioden. Videre gikk resten av året med til ansettelse og opplæring, for igjen å ha tre operative medarbeidere hos Krisesentersekretariatet.

Drift av VO-linjen ved Oslo Krisesenter utgjør til sammen 4,1 årsverk. Telefornutusen består av 2,6 årsverk fordelt på ni personer inkludert en prosjektkoordinator. Chattetutusen består av 1,5 årsverk fordelt på elleve personer inkludert en prosjektleder i 50% stilling.

Kompetansehevedende tiltak

Som tidligere år, har også 2023, vært et år med fokus på kompetansehevedende tiltak.

VO-treff

VO-linjen har i 2023 fortsatt med månedlige digitale VO-treff, med fokus på et nytt tema for hver gang. I løpet av året har dette blant annet inkludert samtaleteknikk, selvivaretakelse, håndtering av gjengangere, samt den årlige oppfriskningen av voldskurset. For å være oppdatert på instanser vi ofte henviser innringere til har også representanter for disse vært invitert med på VO-treff.

Kurs og fagdager i 2023

- Seksuelle overgrep i barndommen v/Svein Øverland
- Fagdag med RusInfo
- Fagdag for chattenettverket v/DigiUng
- Voldskurs på Oslo Krisesenter

Satsningsområder i 2023

VO-linjen er en lavterskel, anonym hjelpelinje som mottar mange forskjellige henvendelser, også utenfor målgruppen. Siden oppstart av tjenesten har VO-linjen jobbet systematisk med hvordan vi møter personer utenfor målgruppen som tar kontakt gjentatte ganger. Vi gjør oss kontinuerlig erfaringer, og etterstreber å ha gode rutiner og felles strategier også i møte med personer utenfor målgruppen. Arbeidet i år har først og fremst handlet om å løfte dette i fellesskap, blant annet på fagdager og månedlige VO-treff.

Seksuelle overgrep

Seksuelle overgrep har vært et satsningsområde i 2023. Med formål om å tilegne oss mer kompetanse om hvordan ansatte i VO-linjen bør møte denne brukergruppen – og særlig på chat – inviterte vi psykologspesialist Svein Øverland til å lede en fagdag om tematikken. Videre hadde vi en fagdag med Nok. Oslo, senter mot incest og seksuelle overgrep. Seksuelle overgrep, som vold i nære relasjoner, er fagfelt vi kontinuerlig holder oss faglig oppdatert på, for å kunne møte de som tar kontakt på en god måte.

Annen foredragsvirksomhet i 2023

I januar holdt VO-linjen foredrag på et seminar i regi av Bufdir og RVTS, for ansatte og ledere på Krisesentrene, sentrene mot incest og seksuelle overgrep (NOK/SMISO) og overgrepsmottakene. Temaet for seminaret var seksuell vold og overgrep.

I mai var VO-linjen på Kriminologikonferansen i regi av Universitetet i Oslo, og holdt foredrag om vold i nære relasjoner med perspektiver fra praksisfeltet.

Årlig er VO-linjen med Oslo Krisesenter til Erfaringskolen i Oslo, og holder kurs for elevene.

Videre har VO-linjen holdt kurs om vold i nære relasjoner for de frivillige i Skeiv Ungdom sin hjelpetelefon Ungdomstelefonen.

VO-linjen holdt også foredrag om hjelpelinjen, og vold i nære relasjoner, i forbindelse med kommunekursene til Taushet tar liv, som i 2023 ble avholdt i Sunndal og Senja kommune.

Mot slutten av 2023 fikk to representanter fra VO-linjen anledning til å dra på en kort studietur til København sammen med Dinutvei.no, der vi besøkte både Dansk Stalking Center og Mandecentret.

Informasjon- og markedsføringsarbeid

Nettside

I 2022 jobbet VO-linjen systematisk med nettsiden og SEO-optimalisering, ved å publisere flere informasjonsartikler om vold i nære relasjoner. I 2023 har VO-linjen fulgt opp og oppdatert allerede publiserte artikler og sider på nettsiden. Artikkelen «Hva er vold» som forklarer de ulike formene for vold er oversatt til 11 språk, i tillegg ble informasjonslenker på de ulike språkene tilgjengelig i 2023.

Sosiale medier

Informasjonsarbeidet til VO-linjen er i stor grad knyttet til sosiale medier, og det postes jevnlig innlegg på Facebook og Instagram. I tillegg til organiske poster, er betalt markedsføring en viktig del av den digitale strategien. I løpet av året har VO-linjen hatt ulike kampanjer, med mål om å treffe ulike deler av befolkningen; menn, kvinner, personer med annen kjønnsidentitet, personer i samkjønnede forhold, personer i heterofile forhold, og personer i alle aldersgrupper.

Tradisjonelle medier

VO-linjen har vært synlig i tradisjonelle medier gjennom året. VO-linjen publiserte to annonser i magasinet Vi over 60. I tillegg ble det publisert en debattartikkel i Dagsavisen i forbindelse med Kvinnedagen. Det ble også publisert en artikkel i Dagbladet Helg sin kampanje om Verdensdagen for psykisk helse. VO-linjen ble gjennom året nevnt som et handlingsalternativ i nyhetsartikler som omhandler vold i nære relasjoner.

Informasjonsmateriell

Som en del av markedsføringsstrategien har VO-linjen delt ut fysisk informasjonsmateriell. Informasjonspakken består av et handlenett, plakater, brosjyrer og klistremerker, og har i 2023 vært mulig å bestille helt kostnadsfritt av alle som ønsker å bidra til å spre ordet om VO-linjen slik at flere får vite hvor de kan få hjelp. Dette ble i 2023 markedsført via sosiale medier.

Samarbeidsprosjekter

The Body Shop

I 2023 ble VO-linjen valgt ut av The Body Shop som årets samarbeidspartner. Sammen med The Body Shop utformet VO-linjen informasjonsmateriell om seksuell vold, som var synlig i The Body Shop sine 47 butikker fra juni til august i 2023. The Body Shop solgte også sin bestselgende håndkrem i samme tidsperiode, og deler av beløpet ble donert til VO-linjen.

Disclosure

Disclosure er et forskningsprosjekt som utføres av Nasjonalt Kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Sammen med Alarmtelefonen for Barn og Unge og RISK er VO-linjen samarbeidspartner i dette prosjektet. Disclosure hadde sin oppstart i 2023, og vil avsluttes i 2027. Disclosure-prosjektet skal undersøke hvilke forhold som fremmer og hindrer avdekking av vold og overgrep gjennom livsløpet. Du kan lese mer om forskningsprosjektet [her](#)

Ansatte:

Julie Haatuft, leder

Maiken Helgesen, vikarierende rådgiver

Iben Midttømme, vikarierende rådgiver

Anne Gåsefra, rådgiver

Martine Sorknes Ødegården, rådgiver

Økonomi

Tilskudd i 2023: 7 140 000 kroner.

ROSA

ROSA står for reetablering, oppholdssteder, sikkerhet og assistanse, og ble opprettet i 2005, underlagt Krisesentersekretariatet. ROSA er et kompetansesenter for menneskehandel og veileder og informerer ansatte på bostedene som daglig bistår de utsatte. I perioden personer utsatt for menneskehandel bor i regi av ROSA, får de tilgang på kvalifisert juridisk rådgivning, helsetjenester, utdanningstilbud og aktiviteter. Hovedmålgruppen for ROSA er personer som er utsatt for menneskehandel etter definisjonen i artikkel 4 i Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel, samt av straffeloven, med det utgangspunkt at tiltak kun gjelder for voksne personer og deres medfølgende barn. Formålet er å sikre trygge oppholdssteder med veiledning, informasjon og reetableringstiltak til utsatte for menneskehandel. ROSA har ansvar for å koordinere et nasjonalt landsdekkende tilbud om trygge oppholdssteder og reetablering til utsatte for menneskehandel, samt drifte en nasjonal hjelpetelefon mot utnyttelse i alle former. ROSA bistår politi, utlendingsmyndigheter og andre offentlige etater med å finne trygge oppholdssteder tilpasset den enkelte brukers behov. ROSA samarbeider med Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel og andre relevante statlige og kommunale etater og organisasjoner som arbeider på feltet, samt sørger for god informasjonsflyt om hjelpetilbudet til ofre for menneskehandel. Adora-prosjektet er underlagt ROSA med finansiering fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Nasjonal hjelpelinje for utsatte for menneskehandel

ROSA drifter den nasjonale døgnåpne hjelpelinjen for utsatte for menneskehandel (22 33 11 60), i samarbeid med Oslo Krisesenter. Målgrupper er mulige menneskehandelsutsatte (i alle utnyttelsesformer og av alle kjønn), hjelpeinstanser, organisasjoner og privatpersoner. Hjelpelinjen ble fra 2018 finansiert over statsbudsjettet. I 2023 hadde ROSA 1087 henvendelser over den nasjonale hjelpelinjen for utsatte for menneskehandel, med en svarprosent på 92%. De som ikke ble

besvart har i hovedsak lagt på innen 5 sekunder etter oppringing. 64 av henvendelsene ledet til tjenesteyting fra ROSAs side til utsatte for menneskehandel. Tjenesteyting dekker botilbud, juridisk bistand, aktivitetstilbud, og/eller andre målrettede tiltak. Hjelpelinjen fungerer også som et omfattende rådgivningstilbud til generelt tjenesteapparat, med innringninger fra politi, NAV, advokater, asylmottak, UDI, flyktning tjenester, fengsel og sivilsamfunns aktører.

Utsatte for menneskehandel

I 2023 har ROSA identifisert og bistått 64 voksne antatte utsatte for menneskehandel (en økning fra 50 i 2022), i tillegg til medfølgende barn. Noen av kvinnene er gravide med termin i 2024. 28 var utsatt for tvungen prostitusjon (24 kvinner, 4 menn), 16 tvangsarbeid (9 kvinner, 7 menn), 6 blanding av forskjellige former for utnyttelse (4 kvinner, 2 menn), og 14 uspesifiserte saker (10 kvinner, 4 menn). Av disse er 60 utenlandsk, og 4 norske statsborgere.

I tillegg til de 64 nye sakene i 2023, har ROSA 21 pågående saker fra tidligere år. 10 utsatt for tvungen prostitusjon (alle kvinner), 7 tvangsarbeid (5 kvinner, 2 menn), 4 blanding av forskjellige former for utnyttelse (2 kvinner, 2 menn).

Det er stor variasjon i hvilke land utsatte kommer fra, og få trender å trekke. ROSA rapporterer at mange er fra Øst-Europa, Sør-Amerika og spredte land i Afrika. Sakene er komplekse, med flere forskjellige former for utnyttelse i tillegg til utfordringer relatert til vold i nære relasjoner og æresrelatert vold. Voldsaspektet gjør det ytterligere utfordrende for ROSA å sikre god assistanse samt verdig opphold. ROSA ser en økning i saker der selve menneskehandelen foregikk i et 3.land som den utsatte klarte å rømme fra til Norge.

Asylsøkere med bistand fra ROSA

ROSA har en driftsavtale med UDI om at asylsøkere som får bistand fra ROSA som antatte utsatte for menneskehandel kan bo på krisesentre eller andre spesialiserte botilbud som Lauras Hus, Marita Women og/eller Safe House Filemon. Asylsøkere som har hatt refleksjonsopphold er ofte henvist direkte fra ROSA til Lauras Hus, Marita Women og Safe House Filemon for botilbud, og blir boende der under asylsøknad perioden også.

I 2023 hadde ROSA TREFF mottak 9 asylsøkere boende, 7 kvinner, 2 menn og 2 medfølgende barn. Av de 9 er 3 utnyttet innen prostitusjon/sekstuell, 1 i kriminalitet, 2 i arbeid, 1 i fjerning av organer, og 2 blandet (kriminalitet og prostitusjon). 5 er fra Afrika, 2 fra Asia, 1 fra Sør-Amerika og 1 fra Europa.

Bolig for voksne som er antatte utsatt for menneskehandel

ROSA tilbyr antatt utsatte for menneskehandel trygge botilbud. Akutte botilbud tilbys gjennom krisesentre over hele landet. Krisesenterloven fastslår at kommunene skal sørge for et krisesentertilbud til personer utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. I lovens forarbeider presiseres det at krisesentertilbudet skal inkludere menneskehandelsutsatte. I 2023 har ROSA hatt utsatte bosatt over hele landet, fra Øst-Finnmark, Nordland, Vestland, Sørlandet, Innlandet og hele Viken.

Botilbud over lengre tid tilbys enten hos krisesentre eller så henviser ROSA de som skal bli boende i Oslo området over en lengre tidsperiode til Lauras Hus, Marita Women og/eller Safe House Filemon. I hovedsak bosettes de som har fått innvilget begrenset oppholdstillatelse i refleksjonssporet, men også de som får innvilget andre midlertidige oppholdstillatelser av forskjellig varighet. Gjennom ROSAs driftsavtale med UDI, får også asylsøkere botilbud gjennom ROSA.

ROSA retter en stor takk til alle kresesentrene som har hatt utsatte for menneskehandel boende hos seg i 2023, og særlig takk for all god oppfølging og merarbeid det fører til.

Oppfølging

ROSA tilbyr og koordinerer juridisk bistand gjennom uavhengige advokater og advokatfirmaer over hele Norge, oftest i nærhet til bosted for den utsatte. Juridisk bistand tilbys i løpet av de første dagene etter opprettet kontakt.

For flere utsatte har det vært nødvendig å dekke utgifter relatert til helsehjelp utover hva som tilbys på en legevakt. Helsehjelp inkluderer spesialist tjenester (oftest rundt gynekologi), mental helse og tannhelse.

ROSA tilbyr utsatte for menneskehandel i botiltak forskjellige aktiviteter, som tilgang til treningscenter, svømming, yoga, norsk kurs, engelskkurs, og andre kurs. I tillegg kan ROSA betale for barnehageplass (da særlig matpenger), klær (inkludert for medfølgende barn), og andre nødvendige artikler.

Adora prosjektet som finansieres gjennom ROSA (med midler fra Justis- og beredskapsdepartementet) tilbyr negl- og make-up kurs gjennom Beauty og Helse Akademiet, og arbeidspraksis for utsatte i menneskehandel. I 2023 var det kun 1 person som benyttet seg av arbeidspraksis, og ROSA vil i 2024 ha større fokus på å spre informasjon om mulighetene for praksisplass.

ROSA samarbeidet med IOM om to frivillige assisterte returer i 2023.

Rådgivnings- og informasjonsarbeid

ROSA driver et omfattende rådgivning-, utdanning- og informasjonsarbeid over hele landet for å øke kunnskap og oppmerksomhet rundt menneskehandel. ROSA er invitert inn til blant annet å være instruktør på grunnkurs for grensevakter, opp mot ansatte i asylmottak, kriminalomsorgen/fengsel, politi – særlig i distriktene, sosiale tjenester, helsetjenester, og opp mot andre frivillige organisasjoner.

Straffefritak og Fængselsarbeid

ROSA og Kriminalomsorgen publiserte Veileder for identifisering av menneskehandel i kriminalomsorgen i 2023 (finansiert gjennom Kriminalomsorgsdirektoratet). GRETA omtalte veilederen som et foregangsprosjekt vedrørende å identifisere utsatte for menneskehandel i kriminalomsorgen, og ROSA ønsker å benytte anledningen til å øke visibiliteten for veilederen internasjonalt. Veilederen regnes som nybrottsarbeid internasjonalt.

To nye saker har blitt identifisert i Kriminalomsorgen (fengsel) i 2023, og oppfølging av to saker fra 2022 ble videreført i 2023. ROSA er medlem av nettverket av spesialiserte advokater og frivillige organisasjoner som yter juridisk bistand til ofre for menneskehandel som ble opprettet av Europarådets Anti-Trafficking Division i 2016.

ROSA deltok på Europarådets avdeling for bekjempelse av menneskehandels møte i Strasbourg (26.-27.10.23) for nettverket av spesialiserte advokater og frivillige organisasjoner som yter juridisk bistand til ofre for menneskehandel. Arrangementet samlet mer enn 40 deltakere fra 23 stater som har undertegnet Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel. Den første dagen åpnet møtet med en sesjon om bekjempelse av menneskehandel med sikte på utnyttelse av arbeidskraft, inkludert en presentasjon av ministerkomiteens anbefaling CM/Rec(2022)21 og rettspraksis fra flere

land, som belyste vanskeligheter med å sikre ofrenes rettigheter og straffeforfølgelse av juridiske personer. Deltakerne fikk også høre om utviklingen i Den europeiske menneskerettighetsdomstolens rettspraksis knyttet til menneskehandel. Dagen ble avsluttet med en sesjon om anvendelsen av straffrihetsbestemmelsen på ofre for menneskehandel. Den andre dagen startet med en sesjon om sammenhengen mellom menneskehandel og informasjons- og kommunikasjonsteknologi, inkludert en presentasjon av GRETA's rapport om dette temaet og refleksjoner om hvordan teknologi kan brukes til å forebygge menneskehandel og hjelpe ofrene. En annen sesjon om ofrenes tilgang til erstatning fokuserte på den grenseoverskridende gjennomføringen av sivile avgjørelser om erstatning og vanskeligheter knyttet til erstatning til ofre for menneskehandel med sikte på utnyttelse av arbeidskraft. Deltakerne opprettet tre arbeidsgrupper for å diskutere spørsmål knyttet til beskyttelse av ofre og vitner til menneskehandel, advokaters og frivillige organisasjoners rolle i identifisering av ofre og bekjempelse av menneskehandel med sikte på utnyttelse av arbeidskraft.

Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) inviterte ROSA til Wien for å holde foredrag om den nasjonale hjelpetelefonen for ofre for menneskehandel, fra 6. – 7. desember, under programmet «Preventing trafficking in human beings and increasing identification of and assistance to victims amid refugee flows from Ukraine: the role of civil society and anti-trafficking hotlines».

Arbeidsgrupper

ROSA sitter i nasjonalt nettverk for arbeid mot menneskehandel i helsetjenesten 2021-2023 i regi av Helsedirektoratet og HTSO NAV Grunerløkkas nettverk om menneskehandel.

Se ROSAs nettside [her](#)

Ansatte

Silje Heitmann, leder (fra 1.november 2023)

Leila Langdalen Sbai, fagansvarlig (fungerende leder til 1.november 2023)

Maria Horsfjord, rådgiver (fra september 2023)

Kristin Næss-Stub, rådgiver (til august 2023)

Eline Bostad, vikarierende rådgiver (april - september 2023)

Mildrid Mikkelsen, leder (i permisjon til hun sa opp sin stilling i juni 2023)

Økonomi

Tilskudd i 2023: 6 959 295 kroner (basert på foreløpig regnskap, og inkludert gaver).

Prosjekter

Krisesentersekretariatet har vært involvert i et stort antall prosjekter.

Navn	Samarbeidspartner	Tilskuddsyter	Tilskuddsstørrelse
Taushet tar liv	Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)	Sekretariatet for Konfliktrådene	Kr 400 000

Se sammenhengen	NMBU, Dyrevernalliansen	Sekretariatet for Konfliktrådene	Kr 350 000
Sommeraksjonen	Krisesentrene	Gjensidigestiftelsen	Kr 2 783 973
Juleaksjonen	Krisesentrene	Gjensidigestiftelsen	Kr 2 974 000
KjøkkenKultur – Mat for Mestring	Krisesentrene	Sparebankstiftelsen DNB	Kr 1 120 000 (for 2023 og 2024)
Anes Romania	Anes Romania, Krisesenteret i Salten	EØS-midler	
MANREPORT-IPV (Avvergeplikt i møte med partnervold)	Høgskulen i Volda, Høgskulen i Molde, Politihøgskolen, Oslo Universitetssykehus HF	Norges Forskningsråd	

Krisesentersekretariatet har ikke ansvar for økonomien i alle prosjektene. I prosjektene vi har på egen hånd går hele tilskuddet til organisasjonen, mens i andre prosjekter hvor vi er samarbeidspartner går en del av tilskuddet til vår organisasjon. Tilskuddene fra Gjensidigestiftelsen og Sparebankstiftelsen DNB går ut til krisesentrene, der tar KSS bare en administrasjonsandel. Krisesentersekretariatet er ikke del av økonomien i MANREPORT-IPV i det hele tatt, der er vi bare støttepartner.

Taushet tar liv

Krisesentersekretariatet har siden 2014 mottatt midler til det årlige prosjektet Taushet tar liv, i samarbeid med Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO). Taushet tar liv gjennomføres i forbindelse med den internasjonale 16-dagerskampanjen mot kjønnsbasert vold i perioden 25. november til 10. desember.

Hovedformålet med Taushet tar liv er å formidle kunnskap om vold i nære relasjoner, for bedre å kunne forebygge og bekjempe vold og forhindre partnerdrap.

Årets Taushet tar liv-kampanje var en fornyet #naboplikt-kampanje i sosiale medier, og hadde som mål å øke bevisstheten om at vold kan skje overalt, også i ditt nabolag. Med denne kampanjen ønsket vi å bistå med konkret informasjon, men også relasjonelle verktøy til alle som mistenker at noen rundt dem utsettes for vold i nære relasjoner. I tillegg ble det sendt ut 20 plakater til alle krisesentrene i landet, med oppfordring om å henge opp plakater i nærområdet. Du kan se kampanjen i sin helhet på taushet tar liv sine egne sosiale medier-kanaler.

Taushet tar liv avholdt i 2023 to kommunekurs, i Senja og i Sunndal, med det formål å øke kunnskapen om vold i nære relasjoner i kommunene, og tilrettelegging for samhandling på tvers i hjelpeapparatet.

Arbeidsgruppen består av representanter fra LDO, KSS og VO-linjen, hvorav VO-linjen siden 2021 har vært prosjektleder.

Se nettsiden for prosjektet [her](#).

Se sammenhengen

Prosjektet har vært det første av sitt slag i Norge. Sammenhengene mellom vold i nære relasjoner og vold mot dyr har ikke tidligere vært jobbet med på en tverrfaglig måte som i prosjekt Se

sammenhengen, som er et samarbeidsprosjekt med NMBU veterinærhøgskolen, Dyrebeskyttelsen Norge, Krisesentersekretariatet og Veterinærinstituttet (f.o.m. 2023). Hovedmålet for prosjektet er å bidra til økt kompetanse og bevissthet hos relevante etater og aktører om sammenhengene og viktigheten av å avdekke og varsle om mistanke om vold i nære relasjoner og vold mot dyr. I tillegg har målet vært å etablere et tettere samarbeid om tematikken både nasjonalt og lokalt, og stimulere til mer samordnet hjelp og oppfølging av personer som enten er utsatt for vold i nære relasjoner eller utøver vold mot mennesker eller dyr i sin familie/husholdning.

I 2023 gjennomførte man to regionale seminarer i regi av prosjektet, i Asker og Gjøvik. Målet for disse seminarene er å komme et steg nærmere en praktisk organisering av et samarbeid mellom privatpraktiserende veterinærer, Mattilsynet, politi, barnevern, krisesentrene, helsevesenet, dyrevernsorganisasjoner og andre relevante yrkesgrupper.

Tilbakemeldingene fra deltakerne var veldig positive, og ved begge stedene har sentrale aktører, dvs. deltakere enten fra Mattilsynet eller dyrekrimenhetene, tatt på seg ansvaret for å sikre videre tverrfaglig samarbeid lokalt. De vil få oppfølging og veiledning av prosjektet ved behov.

Se nettsiden om prosjektet [her](#).

Sommeraksjonen 2023

Gjensidigestiftelsen videreførte aksjonen «noe å glede seg til i sommer» fra året før. Dette for å kunne tilby opplevelser og aktiviteter i «skolens sommerferie». Aksjonen er særlig myntet på barn og unge.

Både medlemsentrene og ikke-medlemmene fikk anledning til å søke via Krisesentersekretariatet. Totalt søkte 32 sentre, 16 medlemmer og 16 ikke-medlemmer. Totalt søkte vi om og fikk kr 2 783 973. Året før søkte 29 sentre. Dette tilsvarer en økning på 10% i antall søknader og pluss 40% i beløp sammenliknet med 2022.

Juleaksjonen 2023

Gjensidigestiftelsen iverksatte i 2022 en prosess i den hensikt å revidere Juleaksjonen. Krisesentersekretariatet har vært involvert i dette arbeidet. Prosessen medførte noen endringer for Juleaksjonen 2023, blant annet at ved at aktivitetsperioden ble utvidet, større fokus på involveringsgraden av barn og unge samt oppfordring om mer samarbeid med lokale frivillige organisasjoner.

Krisesentersekretariatet søkte Gjensidigestiftelsen på vegne av 38 sentre om midler til Juleaksjonen. Alle medlemsentre og ikke-medlemmer fikk anledning til å søke. Av de 38, var 18 medlemmer og 20 ikke-medlemmer. Vi søkte om kr 3 144 600 og ble innvilget kr 2 974 000 – tilsvarende 16% økning i tildeling i forhold til året før.

Midlene skal bidra til at barn og unge i familier med ulike former av utfordringer og problemer, får oppleve jul- og vinter i aktivitetsperioden 1/11-23 til 29/2-24.

Anes Romania

ANES Romania og Krisesentersekretariatet inngikk i 2019 et partnerskap med “The National Agency for Equal Opportunities between Women and Men” (ANES) i Romania gjennom EØS-midlenes Justisprogram. ANES er et direktorat under Ministry of Family, Youth and Equal Opportunities i Romania. Partnerskapet omhandler implementering av Istanbulkonvensjonen i Romania. Krisesenteret i Salten har gått inn som samarbeidspartner for prosjektet som består i å dele erfaringer i arbeidet med å bistå og gi sosiale tjenester til volds- og overgrepsutsatte i nære relasjoner.

I 2023 jobbet Anes Romania og krisesenteret i Salten med å nå målsetningene i prosjektet.

I januar besøkte en delegasjon, bestående av 25 personer, Bodø. Krisesenteret i Salten hadde da lagt opp til fagsamling over to dager. Krisesenterets ansatte underviste om krisesentertilbudet i Norge, vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, fenomenforståelse, om likestilling i Norge, vold mot eldre, Tryggest-modellen, sikkerhet i krisesentertilbudet, og om vold mot barn. I tillegg ble ulike prosjekter presentert.

Av eksterne foredragsholdere på disse fagdagene – var både Overgrepsmottaket, politiet, ATV, PBL, Statens barnehus og bistandsadvokat bidragsyttere samt tidligere fagdirektør i LDO og medlem av Europarådets ekspertgruppen på Istanbulkonvensjonen GREVIO.

Programmet bestod ellers av høytidelig åpning av Statsforvalteren i Nordland, kulturinnslag, besøk på krisesenteret, busstur ut mot Saltstraumen og høytidelig middag ved ærverdige Skagen gård, også her med kulturelle innslag.

I mai reiste Krisesenteret til Romania for å bidra på ny konferanse. Fokuset her var på seksuelle overgrep og voldtekt: *Exchange of good practices in the field of combating sexual violence*.

Her hadde vi med representant fra TryggEst, tidligere GREVIO- medlem, representant fra SMISO Troms, fra Overgrepsmottaket i Salten. I tillegg hadde vi med forsker ved PHS Bodø og PBL over videolink. Alle presenterte sine virksomheter og fagområder.

Prosjektet vil avsluttes med en større konferanse i Romania våren 2024.

Manreport-IPV Avvergeplikt i møte med partnervold

Manreport-IPV Avvergeplikt i møte med partnervold er et forskningsprosjekt i regi av Høgskulen i Volda. Høgskulen i Molde, Politihøgskolen, Oslo Universitetssykehus HF og Krisesentersekretariatet er samarbeidspartnere.

Formålet med forskningsprosjektet er å utvide vår empiriske kunnskap om avvergeplikten i partnervold slik at man mer effektivt kan forhindre alvorlig tilfeller av partnervold. Videre vil prosjektet bidra til ny kunnskap om hva som kan forhindre og hva som kan legge til rette for avvergeplikten. Samtidig vil det bygge mer bevisbaserte anbefalinger og lovforslag innen helse- og sosialtjenester.

Forskningsprosjektet ligger godt an med tanke på framdrift i prosjektperioden. Datainnsamlingen har blant annet bestått av intervjuer med profesjonsutøvere i politi, barnevern, overgrepsmottak og krisesenter, i tillegg til spørreskjema til de samme gruppene. Over 100 ansatte på krisesentre har bidratt i datainnsamlingen. I tillegg til profesjonsutøvere bidrar også partnervoldsutsatte og partnervoldsutøvere, og krisesentrene har vært avgjørende for rekrutteringen av voldsutsatte til prosjektet.

Organisasjon

Krisesentersekretariatets øverste organ er årsmøtet. Årsmøtet velger styret etter innstilling fra valgkomiteen og ansattrepresentant i styret velges av ansatte. Årsmøtet velger også fagetisk råd og valgkomite etter innstilling fra valgkomiteen. Sekretariatet utfører den daglige driften for organisasjonen.

Årsmøte og fagdag 2023

Årsmøte og fagdag ble arrangert 26.-27. april på Scandic Lillestrøm. Årsmøte behandlet blant annet nytt mandat til Ethisk råd, og vedtok også navnebytte av rådet til Fagetisk råd.

Årsmøte vedtok også resolusjonen «Endrede rammebetingelser nå!». Resolusjonen poengterer at myndighetene har overlatt ansvaret for finansieringen og organisering av krisesentertilbudet til kommuner som fra før har en presset økonomi.

Resolusjonen kan leses på vår nettside [her](#)

Fagdagen åpnet med et foredrag av rettighetsprisvinner Margunn Bjørnholt. Hun holdt innledning om sin nye forskning på partnervold: Når voldsutøver forstås som syk – konsekvenser for voldutsattes mestringsstrategier og frigjøring. Videre fortsatte dagen med forsker Anja Bredahl, som har forsket på og holdt innlegg om voldutsatte mødres erfaringer med barnevernet.

Kai Stokke, fra Krise- og incestsenteret Fredrikstad, ledet sammen med Ane Fossum en diskusjonsbolk om rutiner for bruk av tvang. Vi avsluttet dagen med Torill Halvorsen og Rubi Vegheim fra Oslo krisesenter som innledet om samarbeidet senteret har med Oslo kommune angående barn på krisesenter og deres rettigheter knyttet til skole og barnehage. Hele fagdagen ble strømmet på vår nettside og innleggene ble i etterkant lagt ut på vår youtube-kanal. Innleggene kan ses [her](#)

Inger-Lise Walmsness Larsen fikk Krisesentersekretariatets Ærespris 2023

Krisesentersekretariatets ærespris 2023 ble tildelt Inger-Lise Walmsness Larsen under årsmøtemiddagen. Larsen var daglig leder på Oslo krisesenter og Kompetansesenter for vold i nære relasjoner fra 2007 til hun gikk av med pensjon ved årsskiftet 2023-2024. Under Larsens styre har Oslo krisesenter vokst fra 21, 5 årsverk til nærmere 100 ansatte, og har i perioden blant annet innført egen barnehage og eget skoletilbud. Senteret har i dag 22 lokale, nasjonale og internasjonale prosjekter og tiltak gående. Larsen mottok diplom og et kunstverk – en skulptur laget av Maria Øverbye. Krisesentersekretariatet gratulerer den verdige prisvinneren – det er en stor ære og glede å gi Inger-Lise Walmsness Larsen Æresprisen 2023.

Rettighetsprisen 2023 ble tildelt Margunn Bjørnholt

Margunn Bjørnholt mottok Krisesentersekretariatets rettighetspris 2023 under årsmøtemiddagen. Bjørnholt er forsker og professor, tilknyttet Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress og VID vitenskapelige høyskole. Hun er ekspert på kjønnsbasert vold, og forsker blant annet på seksuell og kjønnsbasert vold mot kvinnelige flyktninger og migranter, vold i samiske miljøer og partnervold. Bjørnholt fikk prisen for sin mangeårige forskning og store engasjement for feltet. Krisesentersekretariatet gratulerer – denne prisen er virkelig vel fortjent.

Styret

Styret innehar arbeidsgiveransvaret for ansatte og det overordnede økonomiske ansvaret for organisasjonen. Det er utarbeidet egne retningslinjer for styrets mandat og funksjon. Representanter og personlig vara blir valgt for to år av gangen under årsmøtet og ansattrepresentant velges for lik periode av de ansatte. Styret konstituerer seg selv på første styremøte i perioden med valg av leder og nestleder.

Styremedlemmer 2023

Region sør-øst

Heidi Olden Eng, styreleder, Gjøvik krisesenter IKS

Vara: Maria S.B Winther, Krisesenteret i Moss

Else Marie Berg Lorentzen, Krise- og incestsenteret i Fredrikstad – opprinnelig vara, fast styremedlem fra september 2022

Vara: Kristin Mettenes, Oslo Krisesenter og Kompetansesenter for vold i nære relasjoner fra årsmøtet i 2023

Region nord

Wanja J. Sæther, nestleder, Krisesenteret i Salten

Vara: Sidsel Ånes, Helgeland krisesenter fram til årsmøtet i 2023

Vara: Gunn Knörr, Krisesenteret i Midt-Troms fra årsmøtet 2023

Inger-Lise Kilmark, Krisesenteret for Tromsø og omegn

Vara: Fritz Nilsen, Krisesenteret i Salten

Region midt-vest

Unni Selnes, Nord-Trøndelag krisesenter IKS

Vara: Pia Krüger Grönqvist, Bergen og omegn krisesenter

Ansattrepresentant

Martine Sorknes Ødegården fram til årsmøtet i 2023

Vara: Kristin Næss Stub fram til årsmøtet 2023

Hege Mauroy fra årsmøtet i 2023

Vara: Martine Sorknes Ødegården fra årsmøtet i 2023

Styret hadde seks møter og behandlet 51 saker, i 2023.

Fagetisk råd

På årsmøtet i 2023 ble nye etiske retningslinjer og mandat for rådet vedtatt, i tillegg til at rådet skiftet navn til Fagetisk råd.

Fagetisk råd skal, med utgangspunkt i Krisesentersekretariatets verdigrunnlag og etiske retningslinjer, bidra til å reise fagetiske spørsmål og dilemmaer til debatt, og arbeide for fagetisk bevissthet blant medlemmene i organisasjonen. Les om rådet [her](#).

Noen av oppgavene til rådet er:

- Gi medlemmene råd og veiledning i fagetiske spørsmål.
- Drøfte spørsmål meldt inn av medlemmene. Både medlemssentre, ansatte og styret kan melde inn spørsmål. Dette gjelder ikke enkeltsaker, men generelle problemstillinger og dilemmaer av fagetisk karakter.
- På eget initiativ ta opp aktuelle fagetiske spørsmål til debatt i organisasjonen.

Rådet har hatt to møter i perioden og behandlet 13 saker. En av hovedsakene har vært forberedelser og gjennomføring av en medlemsundersøkelse om temaet brukermedvirkning på krisesentrene - som resulterte i et webinar i rådets regi, på nyåret i 2024.

Etisk/Fagetisk råds medlemmer 2023

Hanne Stenvaag, krisesenteret for Tromsø og omegn

Vara: Britt-Heidi Andreassen, Midt-Troms krisesenter

Marie Lindèn, Krise- og incestsenteret i Fredrikstad fram til årsmøtet i 2023
Kari-Mette Fjell, Indre Østfold krisesenter fra årsmøtet 2023
Vara: Kai Stokke, Krise- og incestsenteret i Fredrikstad

Marianne Ulven Solli, Gjøvik krisesenter IKS
Vara: Line May Turøy, Bergen og omegn krisesenter

Marte T Bye, Likestillingscenteret KUN
Vara: Jane Dullum, NOVA fram til årsmøtet 2023
Vara: Per Lorentzen, OsloMet fra årsmøtet 2023

Bjørk Gudmundsdottir Jonassen, Kultur- og likestillingsdepartementet – opprinnelig vara, fast medlem fram til årsmøtet i 2023
Ingeborg Åsen Fjeldstad, Likestillings- og diskrimineringsombudet, fra årsmøtet 2023
Vara: Elisabeth Ng Langdal, Mental Health and Human Rights fra årsmøtet 2023

Hanne Stenvaag, ved Krisesenteret for Tromsø og omegn, har vært rådets leder i hele perioden og Marianne Ulven Solli, ved Gjøvik krisesenter IKS har vært nestleder.

Sekretær for rådet har vært Hege Mauroy.

Valgkomiteen

Valgkomiteen velges av årsmøtet. Komiteen skal bestå av tre representanter, en fra hver region, samt en vara. Komiteen fremmer forslag på medlemmer av styret, fagetisk råd og valgkomiteen.

Valgkomiteens medlemmer 2023

Svetlana Markovic, Helgeland krisesenter
Aina Karlsen, Krisesenteret i Salten
Ann-Sissel Tresnes, Krisesenteret i Sogn og Fjordane frem til årsmøtet i 2023
Mai Britt Vathe Thomsen, Bergen og omegn krisesenter fra årsmøtet i 2023

Vara: Herdis Magnussen, Krisesenteret i Salten fram til årsmøtet i 2023
Vara: Marianne Hvalshagen, Indre Østfold krisesenter fra årsmøtet i 2023

Medlemmer i Krisesentersekretariatet 2023

	Navn	Driftsform	Region	Daglig leder	Kontakt
1	Gjøvik Krisesenter IKS	Interkommunalt selskap	Sør-Øst	Heidi Olden Eng	post@krisesenteret-gjovik.no
2	Helgeland krisesenter	Kommunalt	Nord	Sonja Skarsbø Olsen	Mosjoen.Krisesenter@vefsn.kommune.no
3	Indre Østfold krisesenter	Kommunalt	Sør-Øst	Kari-Mette Fjell	postmaster@ioks.no
4	Krise- og incestsenteret i Fredrikstad	Stiftelse	Sør-Øst	Marie Lindèn	krisesenteret.fredrikstad@blaakors.no

5	Krisesenter Halden	Stiftelse	Sør-Øst	Marie Lindèn	Krisesenteret.halden@blaakors.no
6	Krisesenter for Bergen og omegn	Kommunalt	Midt-Vest	Pia Krüger Grönqvist	krisesenteret@bergen.kommune.no
7	Krisesenteret for Orkdal og omegn	Ideell organisasjon	Nord	Liss Gjertsen	krisesenteretorkdal@outlook.com
8	Krisesenteret for Tromsø og omegn	Kommunalt	Nord	Hanne Stenvaag	krisesenteret@tromso.kommune.no
9	Krisesenteret i Midt-Troms	Ideell organisasjon	Nord	Britt-Heidi Andreassen	post@krisesenteretmidt-troms.no
10	Krisesenteret i Salten	Kommunalt	Nord	Wanja J. Sæther	krisesenteret@bodo.kommune.no
11	Krisesenteret i Sogn og Fjordane	Stiftelse	Midt-Vest	Anja Korneliussen	post@krisesenteret.sf.no
12	Krisesenteret i Mosseregionen	Kommunalt	Sør-Øst	Arna Beate Hansen	post@krisesenteret-moss.no
13	Krisesenteret i Trondheim	Kommunalt	Midt-Vest	Mona Rekkedal Svensson/Line Grøtan Nilsen	krisesenteret.trondheim@trondheim.kommune.no
14	Krisesenteret i Vesterålen	Ideell organisasjon	Nord	Line Hågensen	post@vesteralen-krisesenter.no
15	Narvik og omegn krisesenter	Ideell organisasjon	Nord	Eva Strømsnes	eva.stromsnes@narvikkrisesenter.no
16	Nordmøre Krisesenter IKS	Interkommunalt selskap	Midt-Vest	Carina Ellingvåg/Merete Egge Nerland	post@nordmorekrisesenter.no
17	Nord-Trøndelag krisesenter IKS	Interkommunalt selskap	Midt-Vest	Inger Lise Svendgård	post@krisesenteret-nt.no
18	Oslo Krisesenter og Kompetansesenter for vold i nære relasjoner	Stiftelse	Sør-Øst	Inger-Lise W. Larsen/Hanne Sundt	postmaster@oslokrisesenter.no
19	Sør-Helgeland Krisesenter	Kommunalt	Nord	Bente Hongbarstad	ks@bronnøy.kommune.no
20	Vest-Finnmark krisesenter	Ideell organisasjon	Nord	Pirjo Anneli Eskelinen/Katrine Markussen	post@vestkris.no

Om medlemmene og medlemsarbeid

Organisasjonen hadde 20 medlemmer i perioden, hvorav 11 er kommunale/IKS, 5 er ideelle organisasjoner og 4 er stiftelser.

Sekretariatet har besøkt flere medlemsentre i løpet av året. I tillegg har vi hatt jevnlig kontakt med medlemmene via månedlige nyhetsbrev. Alle medlemmer får også tilsendt referater fra alle styremøter. Medlemsentre kan få lagt ut stillingsutlysninger gratis på vår nettside og har også mulighet til å bidra med redaksjonelt innhold til krisesenter.com. Årsmøte/fagdag ble avholdt i april. Arrangementet var gratis for medlemmer og sekretariatet dekket reise og opphold for delegatene. Krisesentersekretariatet tilbød medlemmene som skulle på Krisesenterkonferansen felles middag kvelden før samt felles aperitiff i forkant av selve konferansemiddagen.

Sekretariat

Krisesentersekretariatet har kontorer i Oslo, henholdsvis Mariboes gate 13 hvor KSS og VO-linjen holder til, samt Rådhusgata 4 hvor ROSA holder til. Mariboes gate 13 eies av Malling og Co. Krisesentersekretariatet er del av Det Norske Menneskerettighetshuset (DNM), et kontorfellesskap med fem andre organisasjoner: Human Rights House Foundation, Fellesrådet for Afrika, Voice of Tibet, Kvinnefronten og Mental Health and Human Rights Info. I tillegg leier Norges kvinnelobby et kontor.

DNM drives av et styre bestående av alle daglige ledere i organisasjonene. Ane Fossum var styreleder i 2023. Alle organisasjonene inngår i et spleiselag for fellesutgifter i etasjen per kvadratmeter og antall ansatte. Det er holdt jevnlige husmøter for DNM hvor lederne i organisasjonene møter.

Det avholdes faste kontormøter med hele staben i Krisesentersekretariatet, VO-linjen og ROSA på mandager. I tillegg har vi løpet av året hatt personaldag og utvidet kontormøte med faglig påfyll for alle ansatte.

Ansatte

Ane Fossum, daglig leder

Hege Mauroy, administrasjonsleder

Økonomi

Organisasjonens resultat for 2023 er på minus 353 215 kroner. Dette er et resultat av at vi har brukt noe av overskuddet fra 2022 til å gjennomføre planlagte aktiviteter, som vi ikke fikk prosjektmidler til i 2023. Det inkluderer blant annet visuell oppdatering, nye profileringsartikler og informasjonskampanje.

Organisasjonen har begrensede midler til rådighet. Med dagens bemanning, på to årsverk, har vi mulighet til å ha gratis årsmøte/fagdag og ha noe penger til medlemsaktivitet. Vi ønsker oss imidlertid minst en stilling til og en større økonomisk frihet til å gjennomføre ulike prosjekter og kampanjer. Dette er ikke mulig med dagens inntekter. I 2023 fikk vi avslag på alle prosjektsøknader til Bufdir, mens vi i 2022 fikk tilslag på alle prosjektsøknadene. Usikkerheten fra ett år til ett annet om KSS får prosjektmidler gjør det utfordrende å planlegge arbeidet, og vi vet at det er svært knappe midler til fordeling i 2024. Det er dog gledelig at krisesentrene gjennom sekretariatet har fått tilgang til midler fra både Gjensidigestiftelsens sommer- og juleaksjon samt kjøkkenprosjektet via Sparebankstiftelsen DNB.

Det er et pågående og langsiktig arbeid å synliggjøre behovet KSS har for økt finansiering. Organisasjonen vil fortsette å jobbe for en økning over statsbudsjettet.

Revisor

Revisor for Kriresentersekretariatet er RSM Norge AS.

Regnskapsførere

Regnskapsførere for Kriresentersekretariatet er Lauritzen Regnskap AS. Kontaktperson er Bente Bremnes.

Oppsummering fra daglig leder

I begynnelsen av 2023 kom det to viktige rapporter som gir en tilstandsrapport om vold i nære relasjoner i Norge. Nasjonalt kunnskapsseter om vold og traumatisk stress (NKVTS) lanserte sin nye omfangsundersøkelse. Den viste at voldsomfanget fortsatt er høyt i landet, og at vold mot kvinner har økt siden forrige studie i 2014. Alvorlig fysisk vold, partnervold og voldtekt har gått opp. Ifølge undersøkelsen har 1 av 5 kvinner blitt utsatt for voldtekt – noe som fikk mye oppmerksomhet i media i etterkant av lanseringen av rapporten.

Menon Economics utredet, på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet, de samfunnsøkonomiske kostnadene av vold i nære relasjoner for året 2021. Utredningen omfattet offentlig og privat ressursbruk for å redusere konsekvensene av vold i nære relasjoner. I tillegg til produksjons- og effektivitetstap for voldsutsatte, pårørende, voldsutøvere og samfunnet for øvrig. For ikke å snakke om redusert livskvalitet i form av helsetap og tidlig død blant de berørte. Rapporten viste at den totale kostnaden av vold i nære relasjoner var på 92,7 milliarder i 2021!

Til sammenligning brukte kommunene 441 millioner på krisesentertilbudet i 2021. Dette er i underkant av 0,5% av de totale kostnadene! Krisesentersekretariatet mener at en real økning i finansieringen av krisesentrene vil kunne spare samfunnet for større kostnader i andre enden. Krisesentrene har en helt sentral rolle i arbeidet mot vold i nære relasjoner, og dette må vi minne norske myndigheter på alle nivåer om, igjen og igjen.

Året ble avsluttet med at regjeringens Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner kom 20. desember. Planen skuffer, og er slik vi ser det ingen reell opptapping i arbeidet mot vold. Krisesentersekretariatet vil følge opp dette arbeidet i 2024. Høsten 2024 er det også forespeilet at den forsinkede revideringen av krisesenterloven kommer.

Jeg opplever at det (dessverre) fortsatt er et stort behov for oss som organisasjon. Krisesentertilbudet er fortsatt under press, de voldsutsatte får ikke god nok beskyttelse eller oppfølging. Det føles svært meningsfullt å være med å arbeide for bedre rammevilkår for krisesentrene og å styrke rettssikkerheten til de voldsutsatte. ROSA og VO-linjen gir uvurderlig hjelp til sine brukere og innehar viktig og verdifull kompetanse for Krisesentersekretariatet. Til sammen får vi utrettet mye med forholdsvis lite midler, og potensialet for hva vi kan få til med mer er stort.

Det er utrolig mange dyktige, inspirerende, engasjerte og kule folk i denne organisasjonen. Jeg vil derfor avslutningsvis rette en stor takk til medlemmene, styret og ansatte for det gode samarbeidet i året som har gått. Jeg er imponert over alt det vi i organisasjonen får til sammen og ser fram til jubileumsåret 2024.

Ane Fossum

Daglig leder Krisesentersekretariatet

Styrets signatur:

Heidi Olden Eng, sign.

Styreleder representant region sørøst

Hege Mauroy, sign.

Ansattrepresentant

Wanja J. Sæther, sign.

Nestleder, styrerepresentant region nord

Inger-Lise Kilmark, sign.

Styrerepresentant region nord

Else Marie Berg Lorentzen, sign.

Styrerepresentant region sørøst

Unni Selnes, sign.

Styrerepresentant region midtvest